

ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමය අනුව ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් ගිණුම්ගත කරයි.

සෑම ව්‍යාපාරික ගනුදෙනුවක හා සිදුවීමක ද්විත්ව ස්වරූපයක් පවතියි. එම ද්විත්ව ස්වරූපය සටහන් කරන අකාරය මෙහිදී පැහැදිලි කෙරෙනු ඇත.

ගිණුම

කිසියම් නිශ්චිත ගිණුම් කාලච්ඡේදයක් තුළ දී ව්‍යාපාරයක සිදු වන ගනුදෙනු හා සිදුවීම් වල ද්විත්ව ස්වරූපය අනුපිළිවෙලින් වාර්තා කිරීම සඳහා භාවිතා කරන ඉංග්‍රීසි භාෂියේ "T" අකුරක හැඩය ගන්නා සම්මත ආකෘතිය ගිණුමක් ලෙස හඳුන්වයි.

ගිණුමක ආකෘතිය

1. පළමු ආකෘතිය

2. දෙවන ආකෘතිය

හර				බැර			
..... ගිණුම							
දිනය	විස්තරය	සඟල පිටුව	වටිනාකම (රු)	දිනය	විස්තරය	සඟල පිටුව	වටිනාකම (රු)
01	02	03	04				

3. තෙවන ආකෘතිය

හර						බැර	
..... ගිණුම							
දිනය	විස්තරය	සඟල පිටුව	හර (රු)	බැර (රු)	ශේෂය (රු)		

01. දිනය තීරුව - ගනුදෙනුව සිදු වූ දිනය මෙහි සඳහන් කරයි.
02. විස්තරය තීරුව - ගනුදෙනුව සටහන් කරනු ලබන අනෙක් ගිණුමෙහි නම මෙහි සඳහන් කරයි.
03. සඟල පිටුව තීරුව - විස්තරය තීරුවේ සටහන් කරනු ලබන අනෙක් ගිණුම, ලෙජරයේ පවත්නා පිටු අංකය මෙහි සඳහන් කරයි.
04. වටිනාකම තීරුව - ගනුදෙනුවේ මූල්‍යමය වටිනාකම මෙහි සඳහන් කරයි.

ව්‍යාපාරයක පවත්නා සෑම වත්කමක්, වගකීමක්, හිමිකමක්, ආදායමක් සහ වියදමක් සඳහාම ගිණුමක් බැගින් පවත්වාගෙන යා යුතුය. ඒ අනුව ගිණුම් වර්ග පහක් හඳුනාගත හැකිය.

1. වත්කම් ගිණුම් - උදාහරණ - ලී බඩු ගිණුම, මුදල් ගිණුම, ඉඩම් ගිණුම
2. වගකීම් ගිණුම් - උදාහරණ - ණයහිමි ගිණුම , බැංකු, ණය ගිණුම
3. හිමිකම් ගිණුම් - උදාහරණ - ප්‍රාග්ධන ගිණුම, ගැනිලි ගිණුම
4. ආදායම් ගිණුම් - උදාහරණ - විකිණුම් ගිණුම, ලද වට්ටම් ගිණුම
5. වියදම් ගිණුම් - උදාහරණ - විදුලිය ගිණුම, දුන් වට්ටම් ගිණුම

ලෙජර ගිණුම් පහත පරිදි පුද්ගලභාවය පදනම් කරගෙන ද වර්ග කළ හැකි ය.

1. දේපළ ගිණුම් - ණයගැති වත්කම හැර අනිකුත් සියළු වත්කම් ගිණුම්.
2. පුද්ගල ගිණුම් - කිසියම් ආයතනයක් හෝ පුද්ගලයෙක් වෙනුවෙන් පවත්වාගෙන යනු ලබන ගිණුම්.
3. නාම මාත්‍ර ගිණුම් - සියලුම ආදායම් සහ වියදම් ගිණුම්

මෙලෙස ව්‍යාපාරයක සිදු වන ගනුදෙනු වල ද්විත්ව ස්වරූපය ගිණුම්වල සටහන් කිරීම සඳහා ද්විත්ව සටහන් න්‍යාය භාවිතා කරයි. ගනුදෙනුවක ද්විත්ව ස්වරූපය එක් ගිණුමකට හර සහ තවත් ගිණුමකට බැර ලෙස සටහන් කිරීම ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමය ලෙස හඳුන්වයි. මෙය මුල් වරට ඉදිරිපත් කරන ලද්දේ ක්‍රි.ව. 1494 දී ඉතාලි ජාතික ලුකා පැසියෝලි පියතුමා විසිනි.

ද්විත්ව සටහන් මූලධර්ම

	වැඩි වීම	අඩු වීම
වත්කම් මූලධර්මය	හර	බැර
වගකීම් මූලධර්මය	බැර	හර
හිමිකම් මූලධර්මය	බැර	හර
ආදායම් මූලධර්මය	බැර	හර
වියදම් මූලධර්මය	හර	බැර

ද්විත්ව සටහන් මූල ධර්මයට අනුව ගනුදෙනු සටහන් කරන ආකාරය

ගනුදෙනුව	ද්විත්ව ස්වරූපය	ද්විත්ව සටහන් රීතිය	ද්විත්ව සටහන
1. අයිතිකරු ප්‍රාග්ධනය යෙදවීම	මුදල් වත්කම් - වැඩි වීම හිමිකම් - වැඩි වීම	වත්කම් වැඩි වීම - හර හිමිකම් වැඩි වීම - බැර	මුදල් ගිණුම - හර ප්‍රාග්ධන ගිණුම - බැර
2. ලී බඩු මිල දී ගැනීම	ලී බඩු වත්කම - වැඩි වේ. මුදල් වත්කම - අඩු වේ.	වත්කම් වැඩි වීම - හර වත්කම් අඩු වීම - බැර	ලී බඩු ගිණුම - හර මුදල් ගිණුම - බැර
3. බැංකු ණයක් ලබාගැනීම	මුදල් වත්කම - වැඩි වේ. බැංකු ණය වගකීම - වැඩි වේ.	වත්කම් වැඩි වීම - හර වගකීම් වැඩි වීම - බැර	මුදල් ගිණුම - හර බැංකු ණය ගිණුම - බැර
4. දුරකථන වියදම් මුදලින් ගෙවීම	දුරකථන වියදම් - වැඩි වේ. මුදල් වත්කම - අඩු වේ.	වියදම් වැඩි වීම - හර වත්කම් අඩු වීම - බැර	දුරකථන වියදම් ගිණුම - හර මුදල් ගිණුම - බැර
5. ගොඩනැගිලි කුලී ආදායම් මුදලින් ලැබීම	මුදල් වත්කම - වැඩි වේ. ගොඩනැගිලි කුලී ආදායම - වැඩි වේ.	වත්කම් වැඩි වීම - හර ආදායම වැඩි වීම - බැර.	මුදල් ගිණුම - හර ගොඩනැගිලි කුලී ආදායම් ගිණුම බැර - බැර

ලෙජරය

ගිණුම් සියල්ල එකතු වන ස්ථානය ලෙජරය ලෙස හඳුන්වයි. එය පොතක්, ලිපි ගොනුවක්, විද්‍යුත් පත්‍රිකාවක් හෝ කාඩ් පතක් විය හැකි ය.

ලෙජර ගිණුම් තුලනය කිරීම

ලෙජර ගිණුමක සඳහන් වන අවසාන අගය දැනගැනීම සඳහා ලෙජර ගිණුමක් තුලනය කළ යුතු ය. එය පහත දැක්වෙන උදාහරණය මගින් දැක්විය හැකි ය.

හර	මුදල් ගිණුම	බැර	
ශේෂය	25,000	ගැනුම්	20,000
විකුණුම්	100,000	විදුලිය	5,000
ලද කොමිස්	75,000		
		ප/ගේ ශේෂය	175,000
	200,000		200,000
ඉ/ගේ ශේෂය	175,000		

- ගිණුමේ එකතුව වැඩි අගයක් ගන්නා තීරුව එකතු කරන්න.
- ඉහත එකතු කළ අගය එකතුව අඩු අගයක් ගන්නා තීරුවේ එකතුව ලෙස ද සඳහන් කරන්න.
- එහිදී එකතුව අඩු අගයක් ගන්නා පැත්තේ වෙනස ගණනය කොට එය සඳහන් කරන්න.
- එම වෙනස පහළට ගෙන ගිය ශේෂය ලෙස සඳහන් කරන්න. (ප/ගේ ශේෂය)
- පහළට ගෙන ගිය ශේෂය ඊට ප්‍රතිවිරුද්ධ පැත්තෙන් ඉ/ගේ ශේෂය ලෙස ඉදිරියට ගෙන යන්න.

ශේෂ පිරික්සුම

යම් නිශ්චිත දිනයකට ලෙජරය පවත්වා ගිණුම් සියල්ල තුලනය කර ලැබෙන ශේෂ සටහන් කරමින් පිළියෙල කරන ශේෂ ලේඛනය ශේෂ පිරික්සුම ලෙස හඳුන්වයි.

ශේෂ පිරික්සුමක ආකෘතිය

ගිණුමේ නම	හර (රු)	බැර (රු)

ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් නිසි පරිදි ද්විත්ව සටහන් න්‍යායට අනුව ගිණුම් වල සටහන් කර ඇත්නම් ශේෂ පිරික්සුමේ හර ශේෂවල එකතුව බැර ශේෂවල එකතුවට සමාන විය යුතු ය.

ශේෂ පිරික්සුමක් පිළියෙල කිරීමේ වාසි

- ගනුදෙනු සටහන් කිරීමේ අංක ගණිතමය නිවැරදිභාවය තහවුරු කරගැනීමට හැකි වීම.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා භාවිතා කළ හැකි වීම.
- යම් නිශ්චිත දිනයකට ලෙජරයේ පවත්නා ගිණුම් වල ශේෂයන් දැනගත හැකි වීම.